

נח (87)

צדיק תמים הנה גדולתו (ו, ט)

כאשר יחיד זוכה להינצל בזכות עצמו, מתוך קבוצה של רשעים שמקבלים את עונשם לא תמיד מותר לו לראות אותם במפלתם, הדבר תלוי במידת צידקותו. על לוט נאמר שלא בזכות עצמו הוא ניצל ולא בזכות צידקותו, אלא בזכות אברהם, ולכן לא היתה לו זכות לראות כיצד סדום נחרבת מאחוריו. נח, בזכות מה ניצל? אם היה נח צדיק, ובזכות עצמו ניצל, ממילא היה יכול להיות עבורו חלון בתיבה, כי יש לו זכות לראות כיצד הרשעים מקבלים את עונשם. אבל אם המלה "בדורותיו" נחשבת לו לגנאי, שדוקא בדורותיו, רק יחסית לדורו המושחת הוא נחשב צדיק, והאמת היא שהוא אינו כזה, אזי אסור שיהיה לו חלון לחזות במפלתם, ורק אבן טובה צריכה להיות קבועה לו בתיבה כדי שתפיץ אור.

ומתוך האור בשם "מנחת סופר"

והבאים זכר ונקבה מפל בשר באו פאשר צנה אתו אלוקים ויסגר ה' בעדו (ז, טז)

ב"חזקוני" כתב דבר נפלא: הניח התיבה פתוחה, מתיירא היה שמא לא באו כולם שהרי לא היה מכיר מינין שבבריות. וכשבאו כולם "ויסגר ה' בעדו", הפתח נסגר מאיליו על ידי הרוח.

פירוש נוסף על דרך פשט נאמר על ידי הגאון רבי משה פלצינסקי זצ"ל: אם נח היה סוגר את הדלת היו המים יורדים לתיבה מפני שנאמר: "וּכְפַרְתָּ אֹתָהּ מִבַּיִת וּמִחוּץ בַּפֶּסֶר". ונח אחרי שסגר את הדלת מבחוץ, יכול היה למרוח זפת מבפנים, כמו כן יכול היה למרוח זפת על הדלת מבחוץ, אבל על החריץ שנשאר אחרי סגירת הדלת, היה צריך הקב"ה לשים הזפת וזהו "ויסגר ה' בעדו".

וזה מה שאומר רש"י: כפשוטו של מקרא: סגר כנגדו מן המים, הסגירה קאי על הזפת שמרח הקב"ה מסביב לחריץ, מפני המים.

להתעדן באהבתך

היונה לעולם אינה מתעייפת בכנפיה וישלח את הערב ויצא ושוב עד יבשת המים מעל הארץ: וישלח את היונה וכו' (ח, ז-ח)

פירש רש"י: לסוף ז' ימים וכו'. כתב ה"חתם סופר" נראה שבתחילה ידע נח שעדיין אי אפשר לפרוח בכל העולם רק סמוך לתיבה, ולזה היה די בעורב. אך אחר עבור שבעה ימים רצה נח לשלוח עוף שיפרח וישוט בכל העולם לבחון שמא ימצא איזה אילן וכדומה לנוח עליו. וזאת לא היה יכול לנסות עם כל עוף, שהרי אם

בשני תוארים נכתר כאן נח: א) צדיק, ב) תמים. לעומת זאת, כאשר מצווה הקב"ה על נח להיכנס אל התיבה, לא מצאנו שתיאר אלא בתואר אחד: "אלא כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה". כבר עמד רש"י בפסוק שלהלן, ומביא בזה דברי חז"ל, כי מכאן שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו. בכל זאת עדיין יש לבאר, מדוע נבחר להאמר בפניו דוקא התואר צדיק. יש לומר: בשני דורות של אנשים חטאים חי נח. שני דורות, ושני חטאים השונים במהותם. הדור הראשון היה דור המבול, אשר חטא בכך שהשחית את דרכו על הארץ. דור זה פרץ כל מידה נכונה בגילוי עריות והשחית בזנות. שלא כבני דור זה, היה נח איש צדיק. הצדיק הוא כידוע מי שזכה לשמור את ברית קודש. ולכן גם נקרא יוסף הצדיק, שכן פטפט ביצרו, התגבר עליו ועמד בנסיון. הדור המאוחר יותר שבו חי נח, היה דור הפלגה, אשר לא נודע כי השחית את פריצת גדרי הקדושה, אך היה דור שהרים את נס המרד בהקב"ה, היה זה דור של כפירה ועבודה זרה, דור שרצה להרים יד בשלטון שמים. גם על רוח בני דור זה התגבר נח, והיה לאיש תמים. התמים הוא הנשמר מעבודה זרה: "לא ימצא אך מעביר בנו ובתו באש קוסם קסמים ומעונן ומנחש ומכשף וחובר חבר ושואל אוב וידעוני ודורש אל המתים. תמים תהיה עם א' אלוקיך", הרי לנו שתמים הוא הפכו של העובד עבודה זרה.

רב רובין זצ"ל בספור "טלי אורות" בשם הבית יוסף

צהר תעשה לתבה ואל אמה תכלנה מלמעלה ופתח התבה בצדה תשים (ו, טז)

צהר: יש אומרים חלון, ויש אומרים אבן טובה המאירה להם (ב"ר, רש"י). היסוד להבנת שתי הדעות לגבי ה"צהר", נעוץ בהבנת שתי הדעות של רבותינו לגבי מידת צדקותו של נח הא, כיצד?

"נח איש צדיק תמים היה בדורותיו" (נח ו, ט), והמחלוקת היא, מה עלינו ללמוד מהמילה "בדורותיו". האם אנחנו לומדים מן הפסוק שנח היה צדיק גדול, שאפילו בדורו המושחת עמד בצידקותו, ואילו היה בדורו של אברהם אבינו, היה מגיע לדרגות עצומות? או אולי מלמד אותנו הפסוק, שנח לא היה, כשלעצמו, צדיק גדול מאוד, רק יחסית לאנשי דורו החוטאים והמושחתים, הוא נחשב לצדיק? בהתאם לשתי הדעות האלו ניתן להבין את שתי הדעות לגבי הצוה, אם היה חלון בתיבה של נח, או שאבן טובה הפיצה לו אור.

הלכה:

אסור לקבוע סעודה גדולה בערב שבת, שאין רגילים בה בשאר ימי החול, וכל היום בכלל האיסור, ולאכול ולשתות ולקבוע סעודה שרגילה בה בחול מצוה להמנע מתשע שעות ולמעלה. ומיהו אף שלהלכה, אוכל והולך עד שתחשך, ואפילו להתחיל מותר, זהו דוקא לצורך שעה, אבל לעשות כן תמיד, יש לאסור מתשע שעות ולמעלה, שאם לא כן נראה כמזלזל בכבוד שבת.

חזון עובדיה שבת חלק א'

פתגם:

קשה להשפיע על מה שאנחנו רואים אצל האחר, קל יותר להשפיע ולשנות את מה שהאחר רואה אצלנו.

ספר "שמחלה"

תקירה: אורג בשבת

שני חומים הוא שיעור ככל השיעורים, או שחוט אחד לא נחשבת אריגה כלל. (עיון בלומודות י')

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: על שם

מחבר הביא שני חיבורים לפני העילוי מרוגטשוב וביקשהו לעיין בהם ולתת הסכמתו עליהם. כמו כן, הוסיף המחבר, יואיל נא רבינו בטובו להציע לי שמות מתאימים לשני החיבורים.

הרוגטשוב עיין שעה קלה בערימת הגליונות שלפניו ולבסוף נענה ואמר: הסכמה לא אוכל לתת לך, אולם באשר לשמות שביקשת יש לי הצעה. קבור חיבור אחד וקרא לשני על שמו.

ספר "חד וחלק" חלק ב'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, ג'ילברט יפה בת מרים. לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, לעילוי נשמת שלמה בן מחה, דנאיל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם.

ירחיק וייעף וייגע יפול למים וימות, לכן שלח דווקא את היונה, שהרי על היונה העדר חז"ל (שבת מט.) : **"כנפיה מגינות עליה"**, ופירשו התוספות בשם המדרש (בר"ר פרק לט) : שפורחת בכנף אחד ונחה בשני, ושוב פורחת בזה ונחה בזה, ולעולם אינה יגיעה ועיפה. והוא אשר דקדק הפסוק באמרו: **"ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה"** לרגלה דיקא לא מצאה, אבל לכנפיה מצאה מנוח, כאמור.

אפשר לומר שלכן נמשלה כנסת ישראל ליונה כמו שכתוב: **"יונתי בחגוי הסלע"** (שה"ש, ביד). מה היונה לעולם אינה מתעייפת לעוף בכנפיה, שבהם היא מעופפת ומתרוממת למעלה, כך ישראל "לא ייעפו ולא ייגעו" בעבודתם ובעלייתם בתורה ובמצוות כלל ועיקר. ורק ברגלים שהם הסמל לגשמיות העולם הזה, ימצאו מנוח לכף רגליהם.

אוצרות התורה

וְהִנֵּה עֵלָה זַיִת טָרֵף בְּפִיקָה (ח, יא)

אמרה יהיו מזונותי מרורין כזית ובידו של הקב"ה ולא מתוקין כדבש בידי אדם (רש"י).

קשה להבין מדוע הודתה היונה לנח בדברים כאלה, לאחר שהחזיק אותה שנה תמימה בתיבה ודאג לכל צרכיה? ברם, חוששת היתה היונה, שמא יאמר נח, כי לא מפני שיש עוד מים על הארץ חזרה אל התיבה, אלא מפני שטוב לה כאן אצל נח הדואג למזונותיה ולצרכיה, בעוד שבאמת כבר אין מים על הארץ, לפיכך רמזה לו, כי אילו יכולה היתה להתפרנס בכוחות עצמה ואפילו בדוחק ובמרירות של זית, לא היתה חוזרת אליו.

מענה של תורה בשם "משכנות יעקב"

וַיִּקַּח שֵׁם וַיִּפֹּת אֶת הַשְּׁמָלָה וַיִּשְׂימוּ עַל שְׁכָם שְׁנֵיהֶם וַיֵּלְכוּ אַחֲרָנִית וַיִּכְסּוּ אֶת עֵרֹת אֲבִיהֶם וַפְּנֵיהֶם אַחֲרָנִית וְעֵרֹת אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ. (ט, כג)

"וַיֵּלְכוּ אַחֲרָנִית וַפְּנֵיהֶם אַחֲרָנִית", יש כאן לכאורה כפל לשון, כי אם הם הולכים אחרונית, ודאי גם פניהם אחרונית?

האלשיך הקדוש מתרץ תירוץ נפלא, ממש יהלום: הוא מקדים, שהרי נשאלת שאלה: שם ויפת יכולים היו ללכת עם פנים קדימה ולעצום את העיניים, מדוע הם היו צריכים ללכת בצורה קשה ומשונה, אחרונית? התשובה היא, כי לצדיקים יש צלם אלוקים על הפנים, ולכן, הם לא היו מעונינים שאפילו הפנים יראו את ערות אביהם, וכפי שיש מושג בגמרא: **"לבו רואה את הערוה"**, כי שמרו שם ויפת לא רק מראת העיניים אלא גם את פניהם, שלא יראו את ערות אביהם.

יחי ראוּבֵן

